

A MEGBÍZÁSI ÉS A SZÁLLÍTMÁNYOZÁSI SZERZŐDÉS ELHATÁROLÁSA

Az alperes a szerződésben csupán fuvarközvetítói tevékenységet vállalt megbízási jutalék ellenében, így sem a saját nevében sem pedig a megbízó nevében megkötött szállítmányozási szerződés nem jött létre a felek között. /Ptk.474.§. (1) bekezdés, 514.§. (1) bekezdés 521.§. (1) bekezdés./

2008. január 16. napján a felperes – mint tehergépkocsi tulajdonos, megbízó –, valamint az alperes – mint megbízott – között „megállapodási szerződés” jött létre, melyben az alperes vállalta, hogy a vele kapcsolatban álló külföldi megrendelővel a felperes megbízó „előnyeit előtérbe helyezve” fuvarozási szerződést köt. A felek megállapodtak, hogy a fuvarozási „megbízást” a külföldi partner a megbízó felperes nevére állítja ki, és küldi meg a megbízott alperesnek, aki azonnal, változatlan tartalommal a megbízó felperesnek küldi tovább. A fuvarfeladat teljesítésekor a megbízó felperes a fuvardíjról a külföldi partnernek állít ki számlát. Amennyiben a külföldi partner a fuvardíj összegét nem utalja át a felperesnek, úgy a megbízott „köteles mindent elkövetni ennek megtörténtéért”. Az alperes a felperesi tehergépjárművek diszponálása körében vállalta, hogy a tehergépkocsik vezetőjével (a külföldi fuvarozás alatt) napi kapcsolatot tart, a gépkocsivezetőket az elvégzendő feladatról, az útvonal megjelölésével rendszeresen és időben tájékoztatja. Az esetleges problémák (rendőri intézkedés, „BAG” ellenőrzés, baleset, stb.) megoldásában közreműködik. Az alperest a tevékenységéért 3 eurócent/km + áfa közvetítói jutalék illette meg, mely a felperes fuvardíja megérkezésétől számított három munkanapon belül volt esedékes. A szerződésben a megbízó „ígéretet tett arra”, hogy a tudomására jutott külföldi partnerekkel a megbízott alperes megkerülésével nem veszi fel a kapcsolatot. Ennek biztosítására a felek 5.000. euró kötbért kötöttek ki. A szerződésben nem szabályozott kérdésekre az Általános Szállítmányozási Feltételeket és a Ptk. rendelkezéseit tekintették irányadónak.

A szerződés alapján – az alperes közvetítésével – az ausztriai székhelyű D.E.I. GmbH. 2008. február 26. és 2008. április 18. napja között 16 alkalommal rendelt meg a felperestől közúti áru fuvarozást, különböző európai célállomásokra. Az ausztriai megrendelő a felperes fuvardíjait nem fizette meg, a felperes pedig 2008. április 18. napján az alperessel kötött szerződést felmondta.

A felperes módosított keresetében 7.270.220.Ft tőke, valamint annak a 2008. május 2. napjától a kifizetés napjáig járó, a Ptk.301/A.§-ban meghatározott mértékű késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A felperes az osztrák megrendelő által ki nem fizetett fuvardíja megfizetésére az alperest – egyrészt – azért kérte kötelezni, mert álláspontja szerint a 2008. január 16. napján kelt szerződés szállítmányozási szerződés (Ptk.514.§. (1) bekezdés) volt, melyben az alperes a felperesi megbízó nevében történő szerződéskötésre vállalt kötelezettséget (Ptk.521.§. (1) bekezdés). Ezért az alperes a ki nem fizetett fuvardíjért a Ptk.521.§. (3) bekezdése

alapján alkalmazandó 509.§. (2) bekezdése alapján tartozik (del credere) felelősséggel. Érvelése szerint a szerződés szállítmányozási jellegét erősíti, hogy abban az alperes (a felperes helyett) vállalta a fuvarozási szerződések megkötését, a felperes a külföldi partnerrel a kapcsolatot – kötbérrel biztosítva – nem is vehette fel, és az alperes – a felperesi gépjárművek teljeskörű diszponálásával – a küldemények továbbításában is jelentős feladatokat vállalt. Másrészt a ki nem fizetett fuvardíja megtérítésére az alperest – a Ptk.520.§. (1) bekezdése, 318.§. (1) bekezdése alapján alkalmazandó 339.§. (1) bekezdés alapján – kártérítés címén kérte kötelezni. Az alperes ugyanis a felek közötti szerződés 3. bekezdése utolsó mondatában vállalt kötelezettség ellenére a külföldi partnernél nem járt el kellő gondossággal a felperesi díjak kifizetése érdekében. A szerződési kikötés alapján az alperesnek meg kellett volna győződnie arról, hogy a fuvardíjak kétséget kizáróan ki lettek-e fizetve. Ha pedig a bíróság a felek közötti szerződést megbízási szerződésnek minősíti, akkor pedig az alperes eljárása a Ptk.474.§. (2) bekezdését sértette.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Védekezése szerint a felek között nem szállítmányozási, hanem – jutalék ellenében fuvarszerződés közvetítésére irányuló – megbízási szerződés jött létre. Az alperes nem vállalta a felperes javára fuvarozási szerződés megkötését, ezek a fuvarozási szerződések közvetlenül a külföldi megrendelő és a felperes között jöttek létre. A fuvarozásra a külföldi megrendelő tett ajánlatot, azt a felperes a gépjárműve rendszámának közlésével és a gépjárműve felrakási helyre kiállításával elfogadta. Kifejtette, hogy szállítmányozási szerződés azért sem jöhetett létre, mert ezen szerződéstípus megbízója nem a fuvarozó, hanem a fuvarfeladat megrendelője. Ezek miatt az alperes a Ptk.509.§. (2) bekezdésében meghatározott felelősséggel nem tartozik, mivel csak gondossági kötelmet vállalt. A szerződés (3) bekezdése utolsó mondatában meghatározott kötelezettségének eleget tett, hiszen a felperesi fuvardíj kifizetésére a külföldi partnert számos alkalommal telefonon és személyesen felhívta, amely 2008. augusztus 8. napján az közölte vele, hogy valamennyi díjtartozását kifizette. Az alperes 284.640.Ft jutaléka és késedelmi kamatai megfizetése iránt viszontkeresetet is előterjesztett.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével a keresetet és a viszontkeresetet elutasította, egyben kötelezte a felperest 400.000.Ft alperesi perköltségek megfizetésére.

A bíróság határozata indokolásában a felek közötti szerződés értelmezésénél a Ptk.514.§. (1) bekezdése azon rendelkezéséből indult ki, hogy a szállítmányozó a küldemény továbbításához szükséges fuvarozási és egyéb szerződéseket a saját nevében köti meg. A perbeli esetben viszont a keresetlevélhez csatolt fuvarozási megrendelések okirata, valamint az alperes kültagja, Ferenczy Viktor tanúvallomása alapján az volt megállapítható, hogy az ausztriai megrendelő és a felperes önálló fuvarozási szerződéseket kötött, az alperes csak a szerződések okirata e-mailben vagy faxon való továbbítására vállalt kötelezettséget. Tehát az alperes a saját nevében, a felperes számlájára nem szerződött. Ezen túl a felek közötti szerződésből hiányzik a küldemény fogalma is, annak továbbítására az alperes kötelezettséget nem vállalt, csupán a felperesi hűtőgépjárműre fuvarfeladatok közvetítésére. Ezért a felek között nem szállítmányozási, hanem megbízási jellegű fuvarszervezői megállapodás jött létre.

A megyei bíróság a felperes másodlagos jogcímen, kártérítési jogalapon előterjesztett kereseti követelését azért tartotta alaptalannak, mert az alperes a felek közötti szerződés alapján a külföldi partnerrel szerződéses jogviszonyba nem került, így a felperes fuvardíja kifizetése tekintetében a külföldi céget adatszolgáltatásra, számlacsatolásra nem hívhatta fel. Az viszont a perben bizonyossá vált, hogy az alperes a külföldi céggel a kapcsolatot megpróbálta felvenni és információkat beszerezni a felperes díjának kifizetésére. Így az alperes felróhatósága hiányában kártérítési felelősséggel sem tartozik.

Az elsőfokú ítélet keresetet elutasító rendelkezése ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, annak megváltoztatása és az alperes keresete szerinti marasztalása iránt.

Fellebbezésében elsődlegesen a felek közötti szerződés elsőfokú bíróság általi minősítését kifogásolta, sérelmezve, hogy a bíróság teljes mértékben figyelmen kívül hagyta a felperes hivatkozását a Ptk.521.§. (1) bekezdésében meghatározott szerződéstípusra, meg sem említve azt határozata indokolásában. Az elsőfokú eljárásban már kifejtett érvelésével egyezően változatlanul állította, hogy a fuvarozási szerződéseket az alperes megbízója (a felperes) nevében kötötte; mely másképp nem is történhetett, hiszen a felperes nem ismerte az alperes külföldi partnerét. Az elsőfokú bíróság tévesen vette figyelembe a szerződés értelmezése során az alperes kültagjának tanúvallomását. A megyei bíróság szerződésértelmezésének önmagában ellentmond a szerződés azon kikötése, hogy a megbízó felperes fel sem vehette a kapcsolatot a külföldi partnerekkel. A keresetében már kifejtett érvei közül megismételte és részletezte azon eladását, hogy – a szállítványozói feladatok közül – az alperes a szerződésben vállalta a küldemény továbbításával kapcsolatos egyéb teendők elvégzését; szállítványozóként pedig a Ptk.509.§. (2) bekezdésében meghatározott bizományosi felelősséggel tartozik a felperes ki nem fizetett fuvardíjáért, mivel a szállítványozás során nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Rámutatott, hogy a szállítványozási szerződésnek nem kötelező tartalmi eleme a küldemény meghatározása, az annak hiányában is létrejöhet.

A kártérítés jogcímen, eshetőlegesen előterjesztett keresete elutasítását azért sérelmezte, mert a felek közötti szerződés alapján az alperes köteles lett volna közreműködni a felperesi fuvardíjak érvényesítésében olyan iratok beszerzésével és „egyéb szolgáltatással”, amelyek a későbbiekben lehetővé tették volna a külföldi céggel szembeni igényérvényesítést. Sérelmezte ugyanakkor, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta az elsőfokú eljárásban az alperes szerződésszegő magatartására előterjesztett több hivatkozását. Így amennyiben a felek közötti szerződés megbízási szerződés, az alperes a Ptk.474.§. (2) bekezdésében meghatározott kötelezettségét sértette, mivel nem a megbízó érdekében járt el. Végül kifogásolta az alperes részére megállapított elsőfokú perköltség összegét is, mivel a megállapított ügyvédi munkadíj eltért a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (a továbbiakban: R.) szabályaitól.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet fellebbezett része helybenhagyását és felperes másodfokú perköltségben marasztalását kérte. Kiemelte,

hogy az alperes felperes megrendelőjével, a D.E.I. Gmbh.-val nem állt szerződéses kapcsolatban, tevékenysége csupán a felperessel szerződött üzletszerzésre. Tevékenysége közvetítésre korlátozódott és nem vállalt egyik fél nevében sem jogokat, sem kötelezettségeket. Fenntartotta, hogy tevékenysége szállítmányozásnak nem minősülhetett, mivel sem a felperes, sem pedig a saját nevében nem szerződött fuvarozásra a külföldi partnerrel. A felperes a saját nevében és számlájára szerződött azzal. A felperes logikailag sem köthetett az alperessel szállítmányozási szerződést, mivel nem a küldemény továbbításában érdekelt, hanem fuvarozó cég. Egyetértett a megyei bíróság szerződés- értelmezésével a felperes kártérítés jogcímén előterjesztett keresetével kapcsolatban is.

A fellebbezés nem alapos.

Az ítélet tábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a fellebbezési eljárás során is irányadó tényállásból helyes jogkövetkeztetésre jutva tartotta alaptalannak a felperes kétirányú keresetét.

A fellebbezés helytállóan kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság – a Pp.221.§. (1) bekezdését sértve – határozata indokolásában külön nem tért ki arra, hogy miért tartotta alaptalannak a felperes azon lényegi hivatkozását, hogy a felek között a Ptk.521.§. (1) bekezdésében szabályozott – atipikus – szállítmányozási szerződés jött volna létre. Ugyanakkor a fellebbezett ítélet az ügy érdemi eldöntésével kapcsolatos legfontosabb kérdésben tartalmazza a megyei bíróság jogi állásfoglalását: eszerint a felek között nem a Ptk.514.§. (1) bekezdésében meghatározott szállítmányozási szerződés jött létre. Ez az ítéleti álláspont ugyan kifejezetten nem, de – mint többen a kevesebb – tartalmazza azt a jogi értékelést is, hogy a felek között a Ptk.521.§-ában meghatározott az a típusú szállítmányozási szerződés sem jött létre, amikor a szállítmányozó a megbízója nevében köti meg a küldemény továbbításához szükséges fuvarozási szerződést. Ezen túl az indokolási kötelezettség megsértésében jelentkező eljárási szabálysértés azért sem adott okot az elsőfokú eljárás akár részbeni megismétlésére, mert az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásból és az elsőfokú eljárás során lefolytatott bizonyítás anyagából a fellebbezésben felvetett vitás kérdés eldöntéséhez szükséges adatok hiánytalanul megállapíthatóak voltak. (PK 206. számú állásfoglalás b/ pont)

Az ítélet tábla pedig egyetértett az elsőfokú bíróság azon értékelésével, hogy a felek között nem szállítmányozási, hanem fuvarközvetítésre irányuló megbízási szerződés (Ptk.474.§. (1) bekezdés) jött létre. A Ptk.514.§. (1) bekezdése törvényi tényállása tartalmi elemei szerint szállítmányozási szerződés csak akkor jön létre, ha a megbízott szállítmányozó a küldemény továbbítása érdekében fuvarozási (esetleg: egyéb) szerződés megkötését, valamint a küldemény továbbításához szükséges egyéb teendők elvégzését a saját – avagy: a megbízó (Ptk.521.§. (1) bekezdés) – nevében, díjazás ellenében vállalja.

Az alperes első- és másodfokú eljárásban előterjesztett helytálló ellenkérelmi hivatkozása szerint a felek között létrejött szerződés az említett fogalmi elemeknek

azért nem felelhetett meg, mert a fuvarozó vállalkozó felperes nem volt a küldemény továbbításában érdekelt megbízó, az alperes a küldemény továbbításához szükséges egyéb tevékenységet (pl. az áru raktározását, csomagolását, rakodását) egyáltalán nem végzett. Az elsőfokú bíróság helyesen emelte ki határozatában azt is, hogy a felek közötti szerződés nem jelölte meg az alperes által szállítmányozni vállalt küldeményt sem; valójában a felperes nem valamely küldemény továbbításához szükséges fuvarozási- és egyéb szerződések megkötésével bízta meg az alperest, hanem – elégséges megrendelői kapcsolat hiányában – gépjárművei fuvarkapacitása kihasználása érdekében fuvarfeladat közvetítésével. Ezt az értelmezést (Ptk.207.§. (1) bekezdés) támasztja alá az is, hogy a felperes a megrendelő D.E.I. GmbH-nak közvetlenül számlázott, a fuvardíja megfizetése iránti felszólításokat is közvetlenül a megrendelőnek küldte meg. Ez utóbbi tényekből kétségtelen, hogy a felperes – a perben hangoztatott álláspontjával szemben – maga sem az alperest, hanem a külföldi partnert tekintette szerződéses kötelezettjének.

A Ptk.474.§. (1) bekezdésében szabályozott megbízási és az 514.§. (1) bekezdésében meghatározott szállítmányozási szerződést az különíti el, hogy a megbízás valamely tevékenység kifejtésére, avagy egy – avagy több konkrét küldemény továbbítására vonatkozik. Az alperes védekezése a konkrét esetben helytálló volt, a felek közötti szerződésben csupán fuvarközvetítői tevékenységet vállalt megbízási jutalék ellenében. Így sem a Ptk.514.§. (1) bekezdése szerinti saját nevében – , sem pedig az 521.§. (1) bekezdésében meghatározott megbízó nevében megkötött szállítmányozási szerződés nem jött létre a felek között.

A fellebbezés érvelésével szemben az alperes a megbízó érdekeit általában elvárható gondossággal szem előtt tartó gondossági köteleességét (Ptk.474.§. (2) bekezdés) sem szegte meg az alperes, a felperes fuvardíj iránti követelése érvényesítésének elősegítésében. A nem vitatott elsőfokú eljárásbeli peradatok szerint az alperes több alkalommal – szóban, telefonon és elektronikus levél útján – próbálta elérni a felperessel szerződött D.E.I. GmbH-nál a felperes fuvardíja kifizetését. Erre azonban végül az osztrák megrendelő azt közölte (39/A/2.), hogy (a felperes felé) „nem állnak fenn további nyitott számlák”, a felperes a káresemények miatti levonásokkal megkapta „az összes kifizetést”. A fellebbezésben kifejtettekkel szemben az alperes a felek közötti szerződésben a fuvardíj érvényesítésével kapcsolatos további tevőleges magatartást (pl. követelés behajtást) nem vállalt, mint ahogy nem vállalta azt sem, hogy egy időben több külföldi megrendelő fuvarszerződéseit közvetíti a felperesnek. Így az elsőfokú bíróság helyesen értékelte úgy, hogy az alperes – jogellenes és felróható magatartás hiányában (Ptk.318.§. (1) bekezdés, 339.§. (1) bekezdés) – a felperes irányában kártérítés jogcímén sem tartozik.

Végül az elsőfokú bíróság az alperes elsőfokú perköltsége megállapításánál nem sértette meg a R. szabályait sem. Az áfával növelt 400.000.Ft elsőfokú perköltség összege megegyezik a pertárgyérték után számítható (R.3.§. (1) bekezdés a/ pont), pernyertességgel arányos (Pp.81.§. (1) bekezdés) perköltség összegének.

Ezekre figyelemmel az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítélete fellebbezett rendelkezését a Pp.253.§. (2) bekezdése alapján hagyta helyben.

Győri Ítélőtábla Gf.II.20.289/2010/4.